

Kuntametsien rooli luontokadon ja ilmastokriisin torjunnassa

Harri Hölttä

Puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliitto

Esityksen sisältö

- Metsien merkityksestä yleisesti ja kuntametsien erityisesti.
- Kuntametsistä: kaupunkimetsät.
- Kuntametsistä: ”tavalliset talousmetsät”.
- Kuntametsistä: suot.

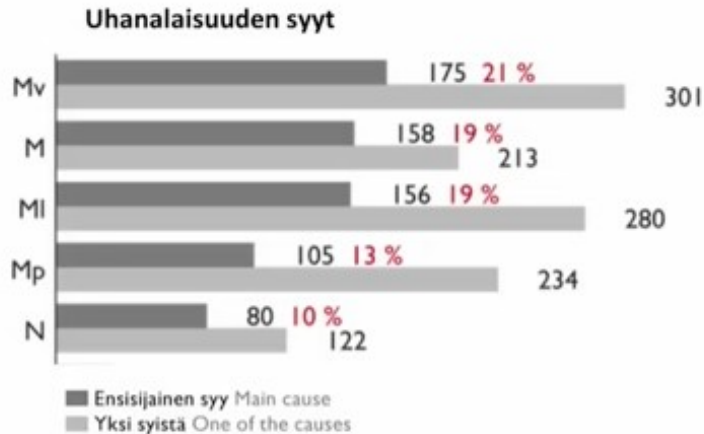
Missä elinympäristöissä uhanalaisia lajeja on?

Uhanalaisia lajeja elää eniten metsissä ja perinneympäristöissä.
Ilmastomuutos uhkaa erityisesti tunturilajeja

Uhanalaisuuden syyt metsissä

Metsät – uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät

Mv = vanhojen metsien ja kookkaiden puiden väheneminen

M = metsien uudistamis- ja hoitotoimet

MI = lahopuun väheneminen

Mp = puulajisuhteiden muutokset

N = avoimien alueiden sulkeutuminen

Mitä erityistä kuntametsissä?

- Metsien käytöllä tavallista monipuolisemmat tavoitteet.
 - Toisaalta myös ”tavallisia talousmetsiä”
- Puistot, virkistysalueet yms. usein järeäpuustoisia.
- Lähimetsien ja virkistysalueiden terveysvaikutukset.
- Rakentaminen uhkana.

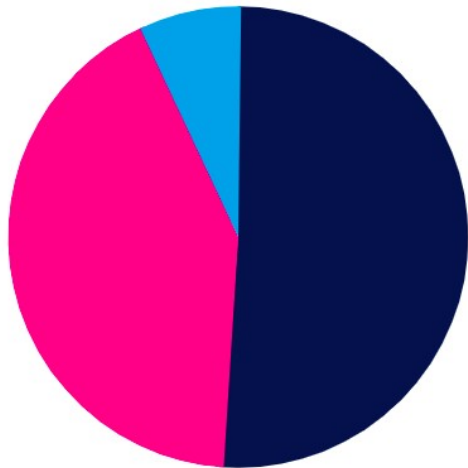

Kuntien virkistysmetsät (HS 24.11.21)

Kuntien metsien käytön jakautuminen

Kuntaliiton kyselyyn vuonna 2020 vastanneet kunnat, keskiarvot vastauksista.

■ Talousmetsät ■ Virkistysmetsät ■ Suojelumetsät

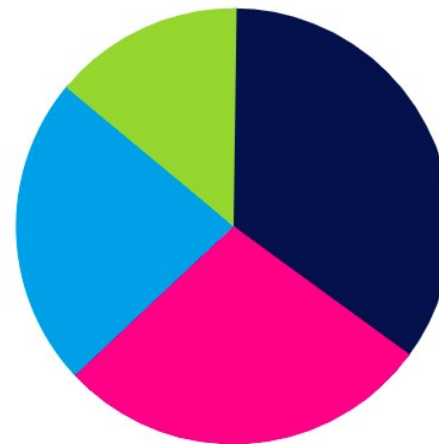

KOONNUT: MERI HAIKONEN, LÄHDE: KUNTALIITTO

Kunnat ja virkistysmetsien tuotot

Millaiset ovat metsien tuotot verrattuina niiden kustannuksiin?

■ Tuotot pienemmät kuin kustannukset ■ Tuotoilla katetaan kustannukset
■ Ei tuottotavoitteita ■ Tuotto ylittää kustannukset

KOONNUT: MERI HAIKONEN, LÄHDE: LUONNONVARAKESKUS LUKE

Mitä taas ilmastoon tulee...

- 1,5 asteen tavoite vaatii sekä fossiilisista luopumista että luonnollisten hiilinielujen vahvistamista.
- Olennaista on kasvattaa pysyvää tai pitkäaikaista elävän biomassan, maaperän ja puutuotteiden hiilivarastoa.
- Mitä pitemmälle ilmastokriisi etenee, sitä tärkeämpää on olla purkamatta hiilivarastoja (esim. suot ja pohjoisen vanhat metsät).

Metsien hiilinielut ja hakkuut

- Hiilinielut reagoivat suoraan hakkuumääriin: esim. vuonna 2018 nielut romahtivat 43% edellisestä vuodesta (Tilastokeskus).
- ”Hakkuiden lisääminen Suomen metsissä pienentää hiilinielua niin paljon, ettei sen negatiivisia ilmastovaikutuksia pystytä korjaamaan kuluvan vuosisadan aikana, jos puusta valmistetaan nykyisen kaltaisia tuotteita” (SYKE, UEF ja Luke 2019).

Miksi juuri nyt ei kannata purkaa metsien ja soiden hiilivarastoja?

- Lähivuosisikymmenet ovat ilmastonmuutoksen kannalta ratkaisevaa aikaa!
- Nyt avohakattavan vanhan metsän tilalle vähitellen kasvava taimikko sitoo toki jälleen hiiltä... mutta aivan liian hitaasti.

Muutoksia ensin korvien väliin?

- ”Metsätalous on ilmastoteko”
- ”Nykyisenkaltainen metsätalous on (automaattisesti) ilmastoteko”
- ”Vanha, ränsistynvä metsä kannattaa kaataa niin saadaan hiiltä sitova kasvava taimikko tilalle”
- Hiilinielu vs hiilivarasto

Miksi lahopuu on tärkeää?

- Tuhannet eliölajit ovat riippuvaisia lahopuusta!
- Lahopuumäärät laskeneet voimakkaasti ennen kaikkea metsätalouden vuoksi.
 - Metsähygieniä, ”ei puuta hukkaan”, siisteys, vaaralliset puut
- Lahopuun puute on merkittävä uhanalaisuuden aiheuttaja.

Lahopuu kaupunkiympäristössä? Yksittäisiä runkoja vai isompi puukasa?

Muuta huomioitavaa?

- Puulaji
- Lahoasteet
- Olemassaoleva lajiesiintymä rungossa?
- Paikalla on väliä:
 - Varjo/paahde?
 - Kosteus?
 - Veden läheisyys?
 - Lahopuumäärät lähialueilla?

Viestintä, viestintä, viestintä!

 Kaupunkiympäristö
@HelsinkiKymp

Tullisaaren kartanopuiston lähes 200-vuotias vanha tammi kaatui valitettavasti tällä viikolla.

Puunrunko jää kuitenkin puistoon ja siitä tulee varmasti vielä koti monelle lahopuissa elävälle öttiäiselle. ❤️

[#Helsinki](#) [#kaupunkiluonto](#)

4.05 ip. · 25. syysk. 2020 · Sprout Social

9 uudelleentwiittausta 5 twiitin lainausta 190 tykkäystä

- Lahopuuhun ja sen säästämiseen liittyy edelleen paljon epäluuloja, tietämättömyyttä ja ajattelemattomuutta.
- Tämä korostaa viestinnän tärkeyttä aina lahopuita säästettäessä – miten opastaisit rivikansalaista?
- Samalla mahdollisuus vaikuttaa yleiseen asenteeseen lahopuita kohtaan.
- Koskee myös metsänhoitotoimia.

Kuntien ”tavallisten” talousmetsien hoito

- Kymmenvuotissuunnitelmat
- Kuntalaiskyselyt
- Yleinen hakkuutavoite (eurot ja/tai kuutiot)?
- Eri kunnissa erilaisia tavoitteita: jatkuva kasvatus, suojelutavoitteita, ei kesähakkuita yms kuntakohtaisesti.

Hakkuutietojen saatavuus

Hakkuualuekartat Joensuu

AVAA ▼

Hakkuualuekartat Pyhäselkä

AVAA ▼

Hakkuualuekartat Eno

AVAA ▼

Hakkuualuekartat Kiihtelysvaara

AVAA ▼

Hakkuualuekartat Tuupovaara

AVAA ▼

Joensuun kaupunki

Lopuksi: vinkit kuntametsäsuunnitelmiin

- Selvilläolo: mitä luontoarvoja oman kunnan metsissä on?
- Tiedonkulku ja viestintä: leimikkotiedot julki etukäteen.
- Tarpeettoman siistimisen ja raivauksen lopettaminen.
- Lahopuuta lisää!
- Tärkeät luontokohteet luonnonsuojelualueiksi.
- ”Luonnon hyvinvointivaikutukset otetaan osaksi kuntien terveydenedistämistoimia.”
- Jatkuvaa kasvatusta sopiviin paikkoihin, erityisesti turvemaille.
- Vaurioituneiden elinympäristöjen luonnontilan palauttaminen.
- Hiilivarastojen tietoinen kasvattaminen.
- Kunnostusojituskelvottomat suot rauhaan